

Βιογραφικό Σημείωμα

Επώνυμο: ΣΙΓΑΛΑΣ

Όνομα: Νικόλαος (Νίκος)

Τόπος και έτος γέννησης: Αθήνα, 1969

Ιστοσελίδα: <https://cetobac.ehess.fr/membres/nikos-sigalas>

e-mail: nikos.sigalas@gmail.com

τηλ.: 6971984707

Ο Νίκος Σιγάλας ειδικεύεται στην οθωμανική και νεότερη ελληνική ιστορία. Είναι διδάκτορας της Σχολής Ανώτατων Σπουδών στις Κοινωνικές Επιστήμες (École des Hautes Études en Sciences Sociales – EHESS, Παρίσι), όπου είχε πραγματοποιήσει και τις βασικές και μεταπτυχιακές του σπουδές. Το θέμα της διδακτορικής διατριβής του ήταν: «Ο 1^{ος} Παγκόσμιος Πόλεμος και η γένεση του ποντιακού ζητήματος: Μια συνδεδεμένη ιστορία της βίας στη Μικρά Ασία στις αρχές του 20^{ου} αιώνα» (στα γαλλικά). Την περίοδο 2003-2014 έζησε στην Τουρκία, αρχικά ως υπότροφος ερευνητής του Γαλλικού Ινστιτούτου Ανατολικών Σπουδών (IFEA) και στη συνέχεια ως συνεργάτης του γερμανικού Orient-Institut της Κωνσταντινούπολης. Από το 2005 είναι συνεργαζόμενο μέλος του Κέντρου Οθωμανικών, Βαλκανικών και Κεντροασιατικών Σπουδών (CETOBaC) της EHESS. Από τις αρχές του 2024 είναι μεταδιδακτορικός ερευνητής στο Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών (ΙΜΣ / ΙΤΕ) στο Ρέθυμνο. Έχει δημοσιεύσει πολλές μελέτες για τη μαζική βία, τον εθνικισμό, την ιστορία των πολιτικών εννοιών, την ιστοριογραφία, την ιστορία της θρησκείας, την ιστορική γλωσσολογία και την ιστορία της λογοτεχνίας.

Σπουδές

2023: **Διδακτορικό δίπλωμα στην Ιστορία** από την **École des Hautes Études en Sciences Sociales (EHESS, Παρίσι)**, κατεύθυνση: Ιστορία και Πολιτισμοί. Θέμα της διατριβής: « La Première Guerre mondiale et la genèse de la question pontique. Une histoire connectée de la violence en Anatolie au début du XXe siècle » [Ο 1^{ος} Παγκόσμιος Πόλεμος και η γένεση του ποντιακού ζητήματος: Μια συνδεδεμένη ιστορία της βίας στη Μικρά Ασία στις αρχές του 20^{ου} αιώνα]. Επιβλέπουσα: Nathalie Clayer, EHESS & CNRS.

2003-2007: **Υποτροφία για διδακτορικές σπουδές** του Γαλλικού Υπουργείου Εξωτερικών στο Institut Français d'Études Anatoliennes (IFEA), Κωνσταντινούπολη.

1999: **Μεταπτυχιακό δίπλωμα Diplôme d'Études Approfondies (DEA)** από την EHESS με βαθμό: Άριστα (Très Bien). Θέμα της διπλωματικής: « La question des origines et les intellectuels grecs du XIXe siècle ». Επιβλέπων : François Hartog.

1998: Πτυχίο (**Diplôme**) της EHESS, **επίπεδο 2 (master)**, με ειδίκευση: Ιστορία και Πολιτισμοί. Θέμα της διπλωματικής: « Recherche sur la formation du concept d'hellénisme grec moderne » [Έρευνα για τον σχηματισμό της νέο-ελληνικής έννοιας Ελληνισμός]. Επιβλέπουσα: Ελένη Αντωνιάδη-Μπιμπίκου.

Γλώσσες

Ελληνικά (μητρική γλώσσα), **Γαλλικά** (άριστα), **Αγγλικά** (άριστα), **Γερμανικά** (μέτρια), **Τουρκικά** (άριστα), **οθωμανική παλαιογραφία** (άριστα).

Ερευνητικά ενδιαφέροντα

- **Οθωμανική, ελληνική και βαλκανική ιστορία**
- **Εθνικισμός, εθνικά κινήματα και συγκρότηση των εθνών-κρατών**
- **Γενοκτονίες και μαζική βία, κράτος και κοινωνίες** (επικρατειακότητες, ρεπερτόρια συλλογικής δράσης, διάκριση στρατιωτικών/πολιτών, τακτικός στρατός και αντάρτικα σώματα)

- **Οθωμανικές και μετα-οθωμανικές έννοιες της εξουσίας, της γνώσης και των συλλογικοτήτων** (17^{ος}-20^{ος} αι.)
- **Διαμόρφωση και μετασχηματισμοί των θρησκευτικών κοινοτήτων** (Μπεκτασήδες της Μικράς Ασίας και των Βαλκανίων, Nurcu, Ορθόδοξοι Χριστιανοί της Μικράς Ασίας και των Βαλκανίων)
- **Στρατηγικές ταυτότητας** (ταυτίσεις κοινοτικές, θρησκευτικές, εθνικές, κατασκευή του φύλου, πολιτική στράτευση, συμμετοχή σε λογοτεχνικά κινήματα)
- **Λογοτεχνικά κινήματα** του 20^{ου} αιώνα στην Ελλάδα και την Τουρκία (εθνικισμός, μοντερνισμός, υπερρεαλισμός)
- **Ιστορία της ελληνικής και τουρκικής γλώσσας και γλωσσολογίας** (ιστορική διαλεκτολογία και κριτική των γλωσσολογικών θεωριών του 20^{ου} αι. που δημιουργήθηκαν από κρατικούς θεσμούς: Ακαδημία Αθηνών, Ίδρυμα Τουρκικής Γλώσσας).

Ερευνητική εμπειρία

- 2024-2027 Συν-επιμέλεια με τον Αντώνη Χατζηκυριάκου του συλλογικού τόμου *Μια ελληνο-τουρκική ιστορία του οθωμανικού και μετα-οθωμανικού χώρου*, ερευνητικό έργο με χρηματοδότηση του Αλέκου Πολίτη και υποστήριξη από τη Γαλλική Σχολή Αθηνών (École Française d’Athènes, EFA).
- 2023-2027 Μεταδιδακτορικός ερευνητής στο πρόγραμμα ERC MACAUTH «**Screening Souls, Building Nations. Macedonia(s) as a Laboratory for Balkan-wide Authoritarianism**» (Επιστημονικά υπεύθυνος: Αναστάσιος Κωστόπουλος), Ινστιτούτο Τεχνολογίας και Έρευνας (ΙΤΕ).
- 2023-2027 Συντονισμός μαζί με τον Alexandre Toumarkine του ερευνητικού προγράμματος της Γαλλικής Σχολής Αθηνών (EFA) «**When Villains write their history. Political Banditry in the Balkans and Asia Minor through Ego-documents**», με την υποστήριξη του Ινστιτούτου Μεσογειακών Σπουδών (ΙΜΣ-ΙΤΕ), του CETOBaC (Centre d’Études Turques Ottomanes Balkaniques et Centrasiatiques) / EHESS και της INALCO.

- 2019-2023 Ερευνητικό πρόγραμμα ANR Shatterzone « **Violences exterminatrices aux marges des empires : Le Caucase et l'Asie centrale, au-delà de la Grande Guerre (1912-1924)** » (συντ. Cloé Drieu): CETOBaC / EHESS.
- 2023 Εμμισθη θέση ερευνητή στο πλαίσιο αυτού του προγράμματος.
- 2014-2017 Ερευνητικό πρόγραμμα ANR-FRAL « **Nouvelles religiosités en Turquie : un réenchantement dans un pays musulman sécularisé** » (NEORELIGITUR) (συντ. Nathalie Clayer και Alexandre Toumarkine): CETOBaC / EHESS και Orient-Institut Istanbul.
- 2011-2018 « **Tekke Köyü un village Bektachi dans le Taurus Occidental** »: διεπιστημονικό ερευνητικό πρόγραμμα σε συνεργασία με τον εθνομουσικολόγο Jérôme Cler και τον ανθρωπολόγο Nicolas Élias.
- 2011-2013 Ερευνητικό πρόγραμμα και σεμινάριο «**New Religiosities in Turkey**» (συντ. Alexandre Toumarkine): Orient-Institut Istanbul
- 2007-2010 Ερευνητικό πρόγραμμα RAMSES² «**Memories of Conflict and Reconciliation: Non-State Actors and Dynamics**» (συντ. Alexandre Toumarkine, Anne Couderc και Edhem Eldem): Institut Français d'Études Anatoliennes (IFEA), École Française d'Athènes (EFA) και Πανεπιστήμιο του Βοσπόρου.

Διδακτική εμπειρία

- 2024-2025 (χειμ. εξάμηνο): μάθημα «**Ottoman Studies: Introduction and state-of-the-art**» στο αγγλόφωνο διδρυματικό **Πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών στην Οθωμανική Ιστορία** του Πανεπιστημίου Κρήτης και του Ινστιτούτου Μεσογειακών Σπουδών.
- 2024 (2-6 Σεπτεμβρίου): διδασκαλία στο σεμινάριο επιμόρφωσης διδακτορικών φοιτητών/τριών « **Penser au-delà de l'État-nation. Théorie et pratique de l'histoire des Balkans modernes et contemporains** », που διοργάνωσαν στην Αθήνα η École Française d'Athènes (EFA) και η EHESS (CETOBaC, CRH).

2021-2023: συντονισμός μαζί με την Cloé Drieu, τον Alexandre Toumarkine και την Claire Mouradian του σεμιναρίου UE527 « **Violences de guerre et violences exterminatrices : Est de l'Anatolie, Caucase et Asie centrale (1912-1924)** » στην EHESS.

2022 (3-7 Οκτωβρίου): διδασκαλία στο σεμινάριο επιμόρφωσης διδακτορικών φοιτητών/τριών « **Migrations contraintes en Méditerranée orientale de l'Antiquité à nos jours** », που διοργάνωσαν στην Αθήνα η École Française d'Athènes (EFA), σε συνεργασία με την EHESS (ANHIMA, CETOBaC, CRH) και Institut d'histoire moderne et contemporaine (CNRS, École normale supérieure, Université Paris 1 Panthéon - Sorbonne).

2011-2012: συνδιοργάνωση με τον Nicolas Élias του σεμιναρίου « **Autour de l'alcool, en Turquie et dans l'Empire ottoman** » στο IFEA (Κωνσταντινούπολη).

2009-2010: συνδιοργάνωση με την Lisa Deheurles-Montmayeur, την Gokçe Bayındır Goularas και την Tutku Vardagli του σεμιναρίου « **Après l'Échange : l'intégration des réfugiés de l'échange de population** » στο IFEA (Κωνσταντινούπολη).

2005-2008: οργάνωση του σεμιναρίου διδακτορικών φοιτητών/τριών του IFEA (Κωνσταντινούπολη).

Δημοσιεύσεις

Βιβλία

- *Violence de masse et territorialités de la guerre contemporaine : Le Béhémoth jeune turc et la genèse de la « question pontique » (1916-1918)* [Μαζική βία και επικρατιακότητες του σύγχρονου πολέμου: Ο νέο-τουρκικός Behemoth και η γένεση του «ποντιακού ζητήματος»], Karthala, συλλογή « Recherches internationales », υπό έκδοση το 2025.
- *Ο Ανδρέας Εμπειρικός και η ιστορία του Ελληνικού υπερρεαλισμού. Μπροστά στην αμείλικτη αρχή της πραγματικότητας*, Αθήνα, Άγρα, 2012.

Επιμέλεια θεματικών τευχών σε επιστημονικά περιοδικά

- με τον Alexandre Toumarkine, “**When villains write their history: Political banditry in the Balkans and Asia Minor through ego-documents**”, Θεματικό τεύχος στο *Bulletin de Correspondance Hellénique moderne et contemporain*, τ. 9, υπό έκδοση το 2025.
- με τον Alexandre Toumarkine, “**Demographic Engineering – Part III**”, *European Journal of Turkish Studies*, Θεματικό τεύχος, τ. 16, 2013. URL: <http://ejts.revues.org/4526>
- με τον Alexandre Toumarkine, “**Demographic Engineering – Part II. On Intentionalism**”, *European Journal of Turkish Studies*, Θεματικό τεύχος, τ. 12, 2011. URL: <http://ejts.revues.org/4381>
- με την Liza Montmayeur, “**Mübadeleden sonra**” [Μετά την ανταλλαγή των πληθυσμών], *Toplumsal Tarih*, τχ. 190, Οκτώβριος 2009.
- με τον Alexandre Toumarkine, “**Demographic Engineering – Part I**”, *European Journal of Turkish Studies*, Θεματικό τεύχος, τ. 7, 2008. URL: <http://ejts.revues.org/2073>

Άρθρα

- “**Germanos Karavangelis in his own words: the charisma of a prelate and political bandits’ leader**”, *Bulletin de Correspondance Hellenique moderne et contemporain*, Θεματικό τεύχος: “When villains write their history”, τ. 9, υπό έκδοση το 2025.
- «‘...Όπως όλες οι γυναίκες οι όμοιες με αυτή, όπως η Αλκμήνη...’ : Γυναικεία και αντρική ομοφυλοφιλία στο έργο του Εμπειρικού», *Σύγκριση / Comparaison / Comparison*, τχ. 31, 2022, σελ. 63-73.
URL: <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/sygkrisi/article/view/31275>
- « ‘And Every Language that Has Been Voiced Became a Millet’: A Genealogy of the late Ottoman Millet », *Die Welt des Islams*, τ. 62, τχ. 3-4, 2022, σελ. 325-359.
doi: <https://doi.org/10.1163/15700607-62030003>
- «**Μια ουτοπία με δυναμική πραγματικότητας: Ο Λεωνής ή η Κωνσταντινούπολη του Νεαρού Γιώργου Θεοτοκά κατά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και τη Διασυμμαχική Κατοχή του 1919-1923**», *Σύγχρονα θέματα*, τ. 143-144, 2018-2019, σελ. 106-117.

- « **Le passé-présent du tekke d’Abdal Musa** : une enquête sur les survivances du passé ottoman, l’autorité religieuse et la communauté dans un village bektachi de l’Ouest-anatolien » [Το παρελθόν-παρόν του τεκκέ του Abdal Musa: μια έρευνα για τις επιβιώσεις του οθωμανικού παρελθόντος, την θρησκευτική αρχή και την κοινότητα σε ένα χωριό μπεκτασί στη δυτική Μικρά Ασία], *Turcica*, τ. 48, 2017, σελ. 381-448.
- « **Par-delà l’antagonisme et l’accord. Essai de théorie de la violence extrême** » [Πέραν του ανταγωνισμού και της συμφωνίας. Δοκίμιο θεωρίας για την ακραία βία], *Rue Descartes*, τ. 85-86, τχ. 2, 2015, σελ. 59-87.
URL: <http://www.ruedescartes.org/articles/2015-2-par-dela-l-antagonisme-et-l-accord-essai-de-theorie-de-la-violence-extreme/1/>
- «Περί ποντιακής γενοκτονίας, ποινικοποίησης της ιστορίας και πολιτικής στάσης», *Σύγχρονα Θέματα*, τ. 130-131, 2015, σελ. 16-18.
- « **Intention et contingence. L’historiographie de la violence sur les minorités dans son rapport avec le droit** » [Πρόθεση και ενδεχομενικότητα. Η ιστοριογραφία της βίας εναντίον των μειονοτήτων και η σχέση της με το δίκαιο], *European Journal of Turkish Studies: “Demographic Engineering” – Part II. On Intentionalism*, τ. 12, 2011. URL: <http://ejts.revues.org/4552>
- με τον Alexandre Toumarkine « **Ingénierie démographique, génocide, nettoyage ethnique. Les paradigmes dominants pour l’étude de la violence sur les populations minoritaires en Turquie et dans les Balkans** » [Δημογραφική μηχανική, γενοκτονία, εθνοκάθαρση. Τα κυρίαρχα παραδείγματα για τη μελέτη της βίας εναντίον των μειονοτικών πληθυσμών στην Τουρκία και στα Βαλκάνια], *European Journal of Turkish Studies: “Demographic Engineering” - Part I*, τ. 7, 2008. URL: <http://ejts.revues.org/index2933.html>
- «Τι σημαίνει ρωμαίικη κοινότητα της Πόλης το έτος 2006», *Σύγχρονα Θέματα*, τ. 94, 2006, σελ. 25-33.
- «Ο Ανδρέας Εμπειρικός αναγνώστης του Breton, του Freud και του Hegel: Αντίληψη του κόσμου και ποιητική συμπεριφορά», *Σύγχρονα Θέματα*, τ. 84, 2003, σελ. 35-53.
- «Ελληνισμός και εξελληνισμός: Ο σχηματισμός της νεοελληνικής έννοιας ελληνισμός», *Τα Ιστορικά*, π. 34, 2001, σελ. 3-70.

Κεφάλαια συλλογικών τόμων

- με την Αθηνά Σκουλαρίκη, “Girit Etnisitesinin Söylemleri: Osmanlı'nın Son Dönemlerinden Günümüze Giritli Türkler ve Giritli Rumlar,” [Ο λόγος περί κρητικής εθνότητας: Οι μουσουλμάνοι και χριστιανοί Κρητικοί από το τέλος της οθωμανικής περιόδου μέχρι τις μέρες μας] στο Bilge Yıldırım Gönül, E. Tutku Vardağlı (επιμ.) *100. Yılında Türk-Yunan Zorunlu Nüfus Mübadelesi: Bellek, Kimlik, Yeniden İnşa (100th Year of Turkish-Greek Compulsory Population Exchange: Memory, Identity, Reconstruction)*, Istanbul, Lozan Mübadilleri Vakfı, 2024, σελ. 122-134.
- « **Postface. D’Erzincan à Thessalonique : une vie de réfugié, de militant communiste et d’entrepreneur identitaire pontique** » [Επίμετρο. Από το Ερζιντζάν στη Θεσσαλονίκη: η ζωή ενός πρόσφυγα, στρατευμένου κομμουνιστή και εργολάβου της ποντιακής ταυτότητας] στο Ourania Lampsidou, *Une mémoire en héritage, souvenirs d’un Grec Pontique par sa fille*, traduit du grec par Loïc Marcou, Paris, Petra, 2024, σελ. 207-240.
- « **Baha Bey in Samsun: The displacement of Canik’s Romei and the burning of their villages in January 1917** », στο M. Brehl και Kr. Platt (επιμ.), *The Displacement, Extinction and Genocide of the Pontic Greeks 1916-1923*, Velbrück Wissenschaft, Weilerswist, 2024.
- « **Occupation russe de Trébizonde et la formation de la question pontique. Politique et société sous occupation militaire** » [Η Ρωσική κατοχή της Τραπεζούντας και η δημιουργία του ποντιακού ζητήματος. Πολιτική και κοινωνία υπό στρατιωτική κατοχή], στο Cl. Drieu, Cl. Mouradian και A. Toumarkine (επιμ.), *Le front caucasien. Enjeux d’empires et de nations 1914-1922*, Paris, CNRS Editions, 2024, σελ. 351-387.
- « **Le contrôle de la violence et la formation de l’État. Répertoires d’action des chefs militaires pendant la Révolution grecque** » [Ο έλεγχος της βίας και η δημιουργία του κράτους. Ρεπερτόρια δράσης των οπλαρχηγών κατά την ελληνική Επανάσταση], στο M. Vârtejanu-Joubert, Fl. Mihuş-Bohîlţea et N. Pitsos (επιμ.), *Des Balkans à la Cordillera, les révolutions des années 1820 : institutions, pratiques et discours émancipateurs*, Paris, Classiques Garnier, 2023, σελ. 179-191.
- « **De l’apologie du Moyen Âge au plaidoyer en faveur des Lumières : le parcours intellectuel de Constantin Dimaras et de la genèse du concept de Néohellinikos** »

Diaphôtismos » [Από την απολογία του Μεσαίωνα στη συνηγορία υπέρ του Διαφωτισμού: η διανοητική διαδρομή του Κωνσταντίνου Δημαρά και η γένεση της έννοιας *Νεοελληνικός Διαφωτισμός*], στο Chr. Avlami, Fr. Salaün et J-P. Schandeler (επιμ.), *From Ottoman Europe to the Balkan Nations: Questioning the Enlightenment*, Turnhout, Brepols, 2023, σελ. 139-179.

- με τον Λεωνίδα Εμπειρίκο, «**Ιστορία ενός γλωσσικού ιδιωτισμού (μέρος β΄): Ο ρηματικός τύπος έني από την Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς έως τις μέρες μας**», στο Γρ. Ανανιάδης, Χρ. Κουλούρη και Στ. Παπαγεωργίου (επιμ.), *Εθνικισμός και ετερότητα: Τιμητικός τόμος για τον Στέφανο Πεσμαζόγλου*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια, 2022, σελ. 45-92.
- «**How the Displacement of Giresun’s Romei has been Avoided: An Inquiry about the Politics of the Rear Front, the State and Society during World War I**», στο Μ. Βεşikçi, S. A. Somel et A. Toumarkine (επιμ.), *Not All Quiet on the Ottoman Fronts: Neglected Perspectives on a Global War, 1914-1918*, Baden-Baden, Ergon Verlag, 2020, σελ. 165-197.
- με τον Λεωνίδα Εμπειρίκο, «**Ιστορία ενός γλωσσικού ιδιωτισμού (μέρος α΄): ο ρηματικός τύπος έني από τους πρώτους βυζαντινούς χρόνους έως την Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς**», στο Γρ. Α. Κάρλα, Ιώ Μανωλέσσου και Ν. Παντελίδης (επιμ.), *Λέξεις. Τιμητικός τόμος για τη Χριστίνα Μπασέα-Μπεζαντάκου*, Αθήνα, Καρδαμίτσα, 2019, σελ. 41-70.
- «**La Teşkilat-i Mahsusa sur le front du Caucase août 1914-mars 1915. De la politique du front vers la politique de l’arrière-front : Prélude au Génocide des Arméniens** » [Το *Teşkilat-i Mahsusa* στο μέτωπο του Καυκάσου Αύγουστος 1914 – Μάρτιος 1915. Από την πολιτική του μετώπου προς την πολιτική των μετόπισθεν: Προαγγελία της Γενοκτονίας των Αρμενίων], στο Hamit Bozarslan (επιμ.), *Marges et pouvoir dans l’espace (post-)ottoman, XIXe-XXe siècles*, Paris, Karthala, 2018, σελ. 123-157.
- με την Anne Couderc «**Navarin, 20 octobre 1827. Les paradoxes d’une défaite sans guerre** » [Ναβαρίνο, 20 Οκτωβρίου 1827. Τα παράδοξα μιας ήττας χωρίς πόλεμο], στο C. Defrance, C. Horel, Fr.-X. Nérard (επιμ.), *Vaincus ! Histoires de Défaites. Europe, XIXe-XXe siècles*, Paris, Nouveau Monde, 2016, σελ. 107-129.

- « **Gerçeklik potansiyeli taşıyan bir ütopya: Leonis ya da Genç Yorgos Theotokas'ın İstanbulu** » [Μια ουτοπία με δυναμική πραγματικότητα: Λεωνής ή η Κωνσταντινούπολη του Γιώργου Θεοτοκά] στο Georgos Theotokas, *Leonis. Bir Dünyanın merkezindeki şehir. İstanbul 1914-1922*, Istanbul, İstos, 2013, σελ. 15-47.
- « **Des histoires des sultans à l'histoire de l'État. Une enquête sur le temps du pouvoir ottoman (XVIe- XVIIIe siècles)** » [Από τις ιστορίες των σουλτάνων στην ιστορία του κράτους. Μια έρευνα για τον χρόνο της οθωμανικής εξουσίας (16^{ος}-18^{ος} αι.)], στο Fr. Georgeon και Fr. Hitzel (επιμ.), *Les Ottomans et le temps*, Leiden-Boston, Brill, 2012, σελ. 99-128.
- « **Devlet et État. Du glissement sémantique d'un ancien concept du pouvoir au début du XVIIIe siècle ottoman** » [*Devlet* και Κράτος. Περί της σημασιολογικής διολίσθησης μιας παλαιάς έννοιας της εξουσίας στις αρχές του οθωμανικού 18^{ου} αιώνα], στο G. Grivaud και S. Petmezas (επιμ.), *Byzantina et Moderna. Mélanges en l'honneur d'Helène Antoniadès-Bibicou*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια, 2007, σελ. 385-415.
- « **Ιστοριογραφία και ιστορία των πρακτικών της γραφής: ένα προοίμιο στην ιστορία του σχηματισμού της έννοιας ελληνισμός και στην παραγωγή της νεο-ελληνικής εθνικής ιστοριογραφίας**», στο P. Kitromilides και Tr. Sklavenitis (επιμ.), *IV International Congress of History and Historiography of Modern and Contemporary Greece – 1833-2002*. Πρακτικά, Αθήνα, 2005, τ. I, σελ. 103 – 132.
- « **Hellénistes, hellénisme et idéologie nationale** » [Ελληνιστές, ελληνισμός και εθνική ιδεολογία], στο Ch. Avlami (επιμ.), *L'antiquité grecque au XIXe siècle: un exemplum contesté?*, Paris, L'Harmattan, 2000, σελ. 239-291.

Εγκυκλοπαιδικά λήμματα

- «**Karavangelis, Germanos**», στο U. Daniel, P. Gatrell, O. Janz, H. Jones, J. Keene, A. Kramer και B. Nasson (επιμ.), *1914-1918-online. International Encyclopedia of the First World War*, Freie Universität Berlin, Berlin, 2022, <https://doi.org/10.15463/ie1418.11610>.
- «**Azmi, Jemal**», στο U. Daniel, P. Gatrell, O. Janz, H. Jones, J. Keene, A. Kramer και B. Nasson (επιμ.), *1914-1918-online. International Encyclopedia of the First World War*, Freie Universität Berlin, Berlin, 2022, <https://doi.org/10.15463/ie1418.11593>.

- «**Chrysanthos Philippidis (1881-1949)**», στο U. Daniel, P. Gatrell, O. Janz, H. Jones, J. Keene, A. Kramer και B. Nasson (επιμ.), *1914-1918-online. International Encyclopedia of the First World War*, Freie Universität Berlin, Berlin (υπό έκδοση).
- «**Topal Osman (1883-1923)**», στο U. Daniel, P. Gatrell, O. Janz, H. Jones, J. Keene, A. Kramer και B. Nasson (επιμ.) *1914-1918-online. International Encyclopedia of the First World War*, Freie Universität Berlin, Berlin (υπό έκδοση).
- « **Grèce, Royaume de** » [Ελλάδας, Βασίλειο της], στο F. Georgeon, N. Vatin και G. Veinstein (επιμ.), *Dictionnaire de l'Empire ottoman*, Paris, Fayard, 2015, σελ. 510-513.
- « **Grèce, Guère d'indépendance** », [Ελλάδα, Πόλεμος ανεξαρτησίας] στο F. Georgeon, N. Vatin και G. Veinstein (επιμ.), *Dictionnaire de l'Empire ottoman*, Paris, Fayard, 2015, σελ. 506-509.
- « **Nationalisme** » [Εθνικισμός], στο F. Georgeon, N. Vatin και G. Veinstein (επιμ.), *Dictionnaire de l'Empire ottoman*, Paris, Fayard, 2015, σελ. 855-888.

Βιβλιοκρισίες

- « Pierre Schill (dir.), *Réveiller l'archive d'une guerre coloniale. Photographies et écrits de Gaston Chérau, correspondant de guerre en Libye (1911-1912)*, Creaphis éditions, 2018, 478 p. et Jérôme Ferrari et Oliver Rohe, *À fendre le cœur le plus dur*, avec une postface de l'historien Pierre Schill, Babel, 2015, 110 p. », *Turcica*, τ. 54 (υπό έκδοση).
- « Petra Pakkanen, *August Myhrberg and North-European Philhellenism. Building the Myth of a Hero*, Suomen Ateenan-instituutin säätiö (Coll. Paper and Monographs of the Finnish Institute at Athens vol. X), Helsinki, 2006 », *Turcica. Revue d'Études Turques*, τ. 46, 2015, σελ. 412-414.
- «Haris Exertzoglou, *Οι 'χαμένες πατρίδες' πέρα από τη νοσταλγία: Μια κοινωνική-πολιτισμική ιστορία των Ρωμίων της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας (μέσα 19ου – αρχές 20ού αιώνα)*, Αθήνα, Νεφέλη, 2010», *Historiein*, τ. 12, 2012, σελ. 111-113 (στα αγγλικά).
- « Faruk Bilici (dir), *Turquie, Grèce: Un passé commun, des nouvelles perspectives*, Cahiers Balkaniques, n. 33, Paris, INALCO, 2005 », *Turcica. Revue d'Études Turques*, τ. 37, 2005, σελ. 427-431.

Διάχυση της έρευνας

- Συμμετοχή στη ραδιοφωνική εκπομπή: «*Épidaure : Théâtre de l'indépendance grecque*» στον γαλλικό σταθμό France Culture, 12 Ιανουαρίου 2022.
- Συμμετοχή στην ταινία ντοκιμαντέρ: «*Γεγονότα στη Φώκαια 1914*», σκηνοθεσία Ανιές Σκλάβου και Στέλιος Τατάκης, 2014.
- Συνεργασία στο πρόγραμμα multimédia «*Metsovo 1900*», ιστορική σύμβουλος Χριστίνα Κουλούρη, Δήμος Μετσόβου, 2014.
- Βίντεο: «*Devlet et État. Du glissement sémantique d'un ancien concept du pouvoir*», στο πλαίσιο του σεμιναρίου «*Administrer, gouverner en Turquie depuis les Tanzimat*», IFEA, Κωνσταντινούπολη, 24 Νοεμβρίου 2011.